

## کمیسیون پژوهش‌های قرآنی

در خصوص تشکیلات دبیرخانه، به تصویب دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده و رسماً ابلاغ شود.

از اولین جلسه کمیته در اسفندماه ۱۳۷۸ تا جلسه ۱۱۴ (پایانی) آن در فروردین ۱۳۸۵، مسئولان ارشد فعالیت‌های قرآنی دستگاه‌های دولتی، نهادهای انقلابی و تشکل‌های قرآنی مردمی به صورت دو هفته یکبار و ماهانه در کنار یکدیگر جمع شدند و ضمن اطلاع‌رسانی فعالیت‌های یکدیگر و کارشناسی آن، مهم‌ترین مباحث مورد نظرشان را در قالب دستور جلسات کمیته مطرح کردند. حاصل این مباحث در قالب‌های: تدوین پیش‌نویس مصوبات برای شورای عالی انقلاب فرهنگی، اجرای مطالعات و پژوهش‌های قرآنی و پیشنهادهای کارشناسی به دستگاه‌های اجرایی و مراکز تصمیم‌گیری کشور؛ تنظیم و توسط دبیرخانه کمیته پیگیری شد.

با فعال‌شدن دستگاه‌ها در خصوص هماهنگی و توسعه فعالیت‌های قرآنی کشور و تأکید ویژه بر ضرورت ارتقای حوزه کار قرآنی در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی از سطح اجرایی فعالیت‌های قرآنی به مطالعات توسعه فرهنگ قرآنی، تغییر وضعیت کمیته ضروری می‌نمود. براین اساس، کمیسیون پژوهش‌های قرآنی با حضور اساتید حوزه و دانشگاه به صورت دو هفته یکبار در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل جلسه می‌دهد.

جلسات کمیسیون پژوهش‌های قرآنی با حضور صاحب‌نظران قرآنی حوزه و دانشگاه

«فعالیت قرآنی» عنوانی است که بخش عظیمی از مجموعه فعالیت‌های دینی را در بر می‌گیرد. با توجه به این گستره وسیع، در طول دو دهه گذشته، جامعه فرهیخته اساتید و مدرسان، عالمان و پژوهشگران، مبلغان و مروجان و مدیران فعالیت‌های قرآنی کشور، از شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان مرجع عالی سیاست‌گذاری، تعیین خط‌مشی، تصمیم‌گیری و هماهنگی و هدایت امور فرهنگی، آموزشی و پژوهشی کشور توقع داشته‌اند که برای توسعه و هماهنگی فعالیت‌های قرآنی در کشور، تصمیمات لازم را اتخاذ و ابلاغ نماید.

در این راستا، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی که مسئولیت پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف شورای عالی و تصمیم‌سازی این شورا را برعهده دارد، در اواخر سال ۱۳۷۸، با دعوت از تنی چند از کارشناسان فعالیت‌های قرآنی کشور، کمیته‌ای کارشناسی را در قالب جلسات دو هفته یکبار تشکیل داد تا مسئولیت دبیرخانه را در حوزه فعالیت‌های قرآنی به انجام رساند. ضرورت وجود یک نظام ارتباطی بین مسئولان فعالیت‌های قرآنی دستگاه‌ها و مراکز مهم فرهنگی کشور و فقدان چنین جایگاهی در کشور از یک سو و تعلق و توقع آنان نسبت به شورای عالی انقلاب فرهنگی و جایگاه آن از سوی دیگر؛ باعث شد تا با توسعه و تداوم حضور مدیران بخش‌های مختلف قرآنی کشور در جلسات کمیته، در آبان‌ماه ۱۳۸۱ آیین‌نامه تشکیل کمیته هماهنگی و گسترش فعالیت‌های قرآنی بر اساس اختیارات تفویضی شورای عالی انقلاب فرهنگی

تشکیل شد و در ۱۸ جلسه این کمیسیون جمعا ۳۴۴ نفر ساعت کار کارشناسی صورت گرفته است. مباحث مطروحه در جلسات این کمیسیون در دو محور "بررسی روند اجرا و گزارش تحقیقات کمیسیون" و "بررسی جایگاه کمیسیون در مأموریت‌های اصلی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی" قابل بررسی است. این جلسات در بررسی روند اجرا و گزارش تحقیقات کمیسیون به مواردی چون: گزارش روند اجرای طرح «تعیین شاخص‌های مطلوب قرآنی»، نحوه تدوین گزارش وضعیت پژوهش‌های

۴۰ نفر ساعت کار کارشناسی، پیش‌نویس قبلی طرح فرهنگستان را مورد بازنگری قرار داد. قرار شد مطالعه همزمان برای امکان‌سنجی و شناسایی مقدمات نحوه استقرار فرهنگستان، مورد بررسی قرار گیرد. ضمنا طرح بازنگری شده به دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم و جهت اظهار نظر به دفتر مقام معظم رهبری ارسال گردید.

کارگروه بررسی طرح تشکیل شورای قرآن نیز با ۵۰ نفر ساعت کار کارشناسی نتایج تحقیق «شناخت راهکارهای هماهنگی و ساماندهی فعالیت‌های قرآنی کشور» و تحقیق «ارزیابی مدل‌های کلان ساماندهی فعالیت‌های قرآنی کشور» را در این کارگروه ویژه، بررسی و در قالب طرح تشکیل شورای قرآن، تدوین و به دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم کرد. این طرح به کمیسیون مشورتی ارجاع و در جلسات این کمیسیون بررسی و گزارش آن برای دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال شد.

اقدامات و نتایج کار کارشناسی کارگروه بررسی طرح طبقه‌بندی قاریان و مدرسان تجربی تلاوت قرآن کریم نیز قابل توجه است. این کارگروه پس از ارجاع طرح پیشنهادی سازمان تبلیغات اسلامی توسط دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، جلسه‌ای با حضور نمایندگان دستگاه‌ها و نهادهای دست‌اندرکار برگزار کرد و مقرر گردید با توجه به نقایص طرح مذکور، کارگروه تخصصی ویژه‌ای با حضور اساتید و صاحب‌نظران فن تلاوت در دبیرخانه تشکیل و مباحث فنی طبقه‌بندی، بررسی و حاصل کار به جلسه مذکور ارجاع گردد. در ۱۰۸ نفر ساعت جلسه کارگروه، ابتدا به تعریف قاری پرداخته شد و سپس قاریان در

از دیگر موارد مطرح شده در جلسات کمیسیون قرآنی، گزارش نهایی طرح «تعیین و تبیین اهداف و سیاست‌های کلان توسعه فرهنگ قرآنی»، گزارش نهایی طرح «آموزش تدبیر قرآن» توسط مجری، گزارش طرح برآورد تقریبی پژوهش‌های قرآنی کشور، بررسی طرح‌نامه اصلاح شده «کتاب‌شناسی و ارزیابی آثار قرآنی»، ارائه گزارش بخش آسیب‌شناسی تحقیق «حفظ قرآن، اهمیت، ضرورت، روش‌شناسی و آسیب‌شناسی آن» توسط مجری، بررسی رابطه قرآن و علوم روز و ارائه گزارش نهایی طرح

### با فعال‌شدن دستگاه‌ها در خصوص هماهنگی و توسعه فعالیت‌های قرآنی کشور و تأکید ویژه بر ضرورت ارتقای حوزه کار قرآنی در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی از سطح اجرایی فعالیت‌های قرآنی به مطالعات توسعه فرهنگ قرآنی، تغییر وضعیت کمیته ضروری می‌نمود

تحقیقاتی نیاز سنجی آموزش مشاغل قرآنی بودند. یکی از اقدامات کمیسیون قرآنی، تلاش در جهت تحقق مأموریت‌های اصلی دبیرخانه بوده است. در این راستا در جلسه‌ای با حضور دبیر شورای مهندسی فرهنگی آقای دکتر فانی به بررسی جایگاه کمیسیون پژوهش‌های قرآنی در مهندسی فرهنگی پرداخته شد.

از دیگر فعالیت کمیسیون قرآنی شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل جلسات تخصصی بررسی موضوعات ارجاعی کمیسیون بود که در چند کارگروه به کار خود ادامه داد. کارگروه بررسی طرح فرهنگستان قرآن کریم اولین گروهی بود که با صرف

قرآنی کشور، بررسی پیش‌طرح گزارش وضعیت پژوهش‌های قرآنی در کشور، ارائه گزارش تحقیق «حفظ قرآن، اهمیت، ضرورت، روش‌شناسی و آسیب‌شناسی آن»، بررسی پیش‌نویس سیاست‌های کلان توسعه فرهنگ قرآنی، گزارش طرح نیازسنجی آموزشی مشاغل قرآنی، گزارش روند اجرای طرح «حفظ قرآن؛ اهمیت، ضرورت، روش‌شناسی و آسیب‌شناسی آن»، پیشنهاد موضوعات پژوهشی برای سال ۱۳۸۶، ادامه گزارش طرح تعیین شاخص‌های مطلوب قرآنی توسط مجری، تبادل نظر در مورد اولویت‌های پژوهشی سال ۱۳۸۶ کمیسیون و بررسی طرح‌نامه طرح ارزیابی کتب و مقالات منتشره قرآنی پرداختند.

چهار درجه طبقه‌بندی و ویژگی‌های هریک تعیین شد. در جلسات بعدی، به طبقه‌بندی و تعیین ویژگی‌های مدرسان تجربی پرداخته خواهد شد.

از جمله فعالیت کمیسیون قرآنی، بررسی طرح تأسیس دانشگاه جامع قرآنی بود. این کمیسیون در پی درخواست حجت الاسلام والمسلمین مصلحی از ریاست جمهوری مبنی بر تغییر وضعیت دانشکده‌های علوم قرآنی به دانشگاه جامع قرآنی و ارجاع آن به دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی از سوی ایشان، این موضوع در کمیسیون مطرح و مورد تبادل نظر قرار گرفت. با توجه به سابقه موجود در هیأت نظارت و بازرسی دبیرخانه درباره دانشکده‌ها، جلسه‌ای با حضور نماینده سازمان اوقاف و رییس دبیرخانه دانشکده‌ها دکتر راغبی، مدیر کل دفتر گسترش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دکتر برزویی، رییس کمیسیون مشورتی دبیرخانه و اعضای کمیسیون تشکیل و کلیات و ضرورت سازماندهی دانشکده‌ها و تأسیس دانشگاه جامع قرآنی مورد تأکید قرار گرفت.

تصویب و اجرای طرح‌های پژوهشی قرآنی یکی دیگر از فعالیت‌های کمیسیون قرآنی بود که در طرح تحقیقی با نام «تعیین شاخص‌های مطلوب قرآنی» گزارش اجرایی مرحله دوم تحقیق، شامل بررسی معرف‌ها در کتاب و سنت ارائه و مرحله تبدیل معرف‌ها به شاخص با استفاده از علوم جدید مورد بررسی قرار گرفت و همچنان این طرح در حال اجرا است.

در طرح تحقیقی «بررسی وضعیت پژوهش‌های قرآنی کشور»، طرح‌نامه این طرح توسط گروه پژوهشی تهیه و به کمیسیون ارائه شد و با تصویب کمیسیون، طرح تفصیلی نیز تهیه و مورد

تصویب قرار گرفت. و همچنین در طرح تحقیقی «حفظ قرآن، اهمیت، ضرورت، روش‌شناسی و آسیب‌شناسی آن» نیز گزارش مرحله سوم اجرای طرح، شامل بررسی جایگاه حفظ قرآن در آیات و روایات، روش‌شناسی حفظ قرآن و بررسی مقایسه‌ای بهداشت روانی حافظان فشرده قرآن با سایر اقشار جامعه ارائه شد و مرحله پایانی طرح در حال اجرا می‌باشد.

در مرحله دوم طرح تحقیقی «تعیین تبیین اهداف و سیاست‌های کلان توسعه فرهنگ قرآنی»، اجرای بخش آزمایشی این طرح شامل مصاحبه با هفت تن از شخصیت‌های فرهنگی - قرآنی کشور و برگزاری میزگردهای تخصصی، انجام و گزارش نهایی آن ارائه شد و آخرین وضعیت طرح تحقیقی «نیازسنجی آموزشی مشاغل قرآنی» نیز به این شکل است که گزارش مرحله سوم طرح، شامل مبانی نظری، وضعیت موجود و خوشه‌های شغلی مورد نیاز توسط مجری در کمیسیون ارائه شد و تعریف عملیاتی مشاغل و نیازهای آموزشی در حال اجرا می‌باشد.

در آخرین وضعیت طرح تحقیقی «ارزیابی کتب و مقالات منتشره قرآنی» نیز طبق گزارش‌ها، طرح‌نامه این طرح توسط یکی از گروه‌های پژوهشی تهیه و در جلسه کمیسیون مورد بررسی قرار گرفت و فعلاً با نظر دبیرمحرّم شورای عالی انقلاب فرهنگی در مرحله بازخوانی مجدد است و در طرح تحقیقی «تدبر قرآن کریم، برنامه درسی» نیز پیش نویس گزارش نهایی طرح به کمیسیون ارائه و نظرات اعضای کمیسیون و ناظر جهت اصلاح به مجری اعلام شده است.

پنجمین بخش از فعالیت کمیسیون قرآنی شورای عالی انقلاب فرهنگی ارایه

پیشنهاد پژوهش‌های قرآنی به دستگاه‌ها و ایجاد زمینه تعریف طرح‌های مشترک تحقیقاتی بود که با توجه به جایگاه ویژه شورای عالی انقلاب فرهنگی در میان سایر دستگاه‌ها و نیاز به ایجاد مسأله و هدایت سازمان‌های قرآنی به سوی پژوهش‌های مورد نیاز جامعه در بررسی کارشناسی اعضای کمیسیون، تعدادی از موضوعات قرآنی تعیین و جهت ارسال به دستگاه‌ها (نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، فراکسیون قرآن و عترت مجلس شورای اسلامی، شورای هماهنگی فعالیت‌های قرآنی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، کمیسیون حوزوی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی) جهت رایزنی برای اجرا آماده شد که ارسال خواهد شد.

در این راستا چهار طرح: ارزیابی وضعیت قرآنی دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، شناسایی توانمندی‌ها و ارزیابی فعالیت‌های قرآنی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، بررسی توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان رشته‌های دینی دانشگاه‌ها و بررسی وضعیت درس تفسیر موضوعی قرآن در دانشگاه‌ها به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری و دبیرخانه شورای هماهنگی فعالیت‌های قرآنی دانشگاه‌ها پیشنهاد شد که در شرف اجرا می‌باشند.

در سال گذشته به منظور تشویق پژوهش‌گران قرآنی به فعالیت در حوزه نشریات قرآنی از دو شماره نشریه قرآن و مستشرقان حمایت شد.

در حال حاضر سرپرست کمیسیون پژوهش‌های قرآنی بر عهده سید محمد حسن موسوی معاون اجرایی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی است. ■